

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційне дослідження *Степанова Володимира Андрійовича*

«Методика навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню в процесі фахової підготовки», представленого на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 - теорія та методика музичного навчання спеціалізованою вченою радою Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова

Дисертаційне дослідження Степанова Володимира Андрійовича порушує актуальну для загальної мистецької освіти проблему фахової підготовки майбутніх учителів музики в системі музично-педагогічної освіти. Набуваючи фахових компетенцій під час навчання у ВНЗ студенти здійснюють навчальну роботу над музичними творами, що є різними за стилем і жанром. Однак студенти мають бути готові також і до здійснення в подальшій музично-педагогічній діяльності адаптації музичних творів до умов виконання, музичного розвитку школярів, тематики уроків музичного мистецтва, вікових особливостей учнів, тематики культурного заходу в загальноосвітній школі. Важливим у цьому процесі є використання засобів мультимедіа та їх потужних можливостей, що уможливають зацікавлення студентів музично-творчою діяльністю над музичним твором, набуттю фахових знань і вмінь, збагаченню слухового досвіду, вмінь співпрацювати під час колективної форми навчальної роботи, та здійснювати самостійну навчальну діяльність спрямовану на саморозвиток. Потрапляючи в умови музично-педагогічної праці вчитель музики, як випускник вищого навчального закладу, має бути підготовленим до: виявлення вмінь роботи з комп'ютером, музичних комп'ютерних програм, залучення учнів до колективного аранжування музичних творів, спонукання учнів до творчого самовиявлення в цьому процесі.

Вирішенню цього завдання сприяє розроблена Степановим Володимиром Андрійовичем методика навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню в процесі їх фахової підготовки у ВНЗ. У дисертації автором розглянуто процес удосконалення змісту фахової підготовки майбутніх учителів музики у контексті реформування мистецької освіти України, в якій студенти і викладачі виступають як суб'єкти розвитку власної творчої індивідуальності, зі спрямованістю на самоосвіту, саморозвиток. Автором розкрито особливості фахової підготовки сучасного вчителя музики, виявлено протиріччя, розглянуто процес застосування мультимедійних технологій, проаналізовано зміст чинних шкільних програм з предмету «Музичне мистецтво», можливості вчителя музики у використанні музичних комп'ютерних програм, висвітлено особливості навчання мультимедійного аранжування, що спрямовує студентів до оволодіння новітніми досягненнями сучасної музично-інформаційної культури. Структура навченості мультимедійного аранжування студентів розглядається на основі понять: «навчання», «навченість», «музичне навчання», «музична освіта», «діяльність», «навчальна діяльність», «мультимедійне навчання», «медіаосвіта». Навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики, як ключова дефініція роботи, інтерпретується як активний умотивований процес педагогічної взаємодії викладача і студента з метою опанування означеним видом діяльності на основі узагальнення теоретичних знань, збагачення практичного (слухацького і виконавського) досвіду та оволодіння засобами мультимедіа. Автор підкреслює значимість цієї дефініції на основі аналізу специфіки музично-педагогічної роботи вчителя музики. Важливим напрямом формування фахових компетентностей майбутніх учителів музики автор визначає застосування їх музично-теоретичних знань, умінь роботи з комп'ютером, з музичними комп'ютерними програмами, слухового досвіду в процесі організації навчальної діяльності під час навчання мультимедійного аранжування.

На основі широкого огляду науково-методичної літератури, а також аналізу досвіду підготовки вчителів музики автором враховано той факт, що процес

розвитку вміння студентів здійснювати мультимедійне аранжування музичного твору передбачає необхідність регуляції та планомірної поетапної підтримки. Автор дисертації вперше створює структурну модель формування художньо-образного сприйняття як такого, що охоплює мотиваційно-емоційний, інформаційно-пізнавальний, креативно-діяльнісний аспекти навченості мультимедійного навчання. Необхідними педагогічними умовами ефективного навчання студентів мультимедійному аранжуванню в процесі їх фахової підготовки автором визначено: формування позитивної мотивації студентів до творчої самореалізації; забезпечення спрямованості навчання на розвиток художньо-естетичного смаку студентів та збагачення їхнього музично-слухового досвіду; орієнтація на міждисциплінарну інтеграцію знань, умінь та навичок; організація занять з урахуванням розвитку асоціативного креативного мислення; акцентування самостійності в процесі навчальної та продуктивної практичної діяльності.

Під час розробки моделі навчання майбутніх учителів музики мультимедійного аранжування дисертант встановлює методичні основи, структурні компоненти, принципи, педагогічні умови, методи, форми навчальної роботи, етапи педагогічної роботи визначеного напрямку. Представлена у дослідженні організаційно-методична модель ґрунтується на принципах: музично-естетичного спрямування; діалогізації навчання; акмеологічного супроводу студента в його духовному становленні; індивідуального підходу з урахуванням різнорівневої музично-теоретичної підготовки та слухацького досвіду студентів; урахування індивідуальних особливостей у застосуванні колективних форм роботи; відповідності творчих завдань змісту та об'єму навчальної діяльності; творчої самореалізації особистості.

Слід зазначити, що проведена автором дослідно-експериментальна робота включала констатувальний, формувальний та контрольний експерименти. У перебігу констатувального експерименту автором проводилось діагностування стану сформованості вмінь майбутніх учителів музики щодо здійснення мультимедійного аранжування музичних творів, що було здійснено відповідно

розробленій структурі навченості мультимедійного аранжування. Згідно розроблених критеріїв і показників було визначено низький, середній, високий рівні навченості мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики.

На формувальному етапі експериментальної роботи розроблено та успішно апробовано поетапну методику формування вмінь майбутніх учителів музики щодо здійснення мультимедійного аранжування музичних творів різних за стилем і жанром. Експериментальна робота здійснювалась в умовах навчальних дисциплін «Методика музичного виховання» та в процесі виробничої педагогічної практики. Доцільним постало використання авторського спецкурсу «Основи мультимедійного аранжування». Методика була підпорядкована професійному становленню майбутнього вчителя музики, та передбачала послідовне формування компонентів навченості мультимедійного аранжування згідно інформаційного, корекційно-самостійного, результативно-творчого етапів.

З урахуванням специфіки фахової підготовки майбутніх учителів музики автором були обрані колективні, групові, дистанційні, індивідуальні форми педагогічної роботи зі студентами. Складовими методики виступили методи: словесні, наочні, інтерактивні, дієво-практичні, методи аналітично-мисленнєвої діяльності. Особливо дієвими виявилися методи проєктів, варіантно-стильового моделювання, вербалізації художньо-образної перспективи у побудові музичного твору. Також студенти залучались до створення міні-проєктів. Підбір тем до цих міні-проєктів здійснювався з опорою на рекомендовані завдання для самостійної домашньої роботи учнів 7 класу за програмою «Музичне мистецтво» 5-9 класи (авторський колектив Л. Масол та ін.). Під час проведення експериментального дослідження автор скористався тим, що в межах цієї програми розглядаються музичні напрямки й стилі, аранжування в музиці, сучасне аранжування класичних творів, що передбачає ознайомлення школярів із музичними творами, їх авторами, аранжувальниками, виконавцями. До того ж, використовувались дані на традиційних і електронних носіях (аудіо- та відеофайли музичних творів, кліпи, документальні фільми, фрагменти кінофільмів, мультфільми) із застосуванням

інформаційно-довідкових мультимедійних видань – електронні енциклопедії, галереї, інтернет-ресурси. Поряд із тим, студенти залучались до виконання навчальних завдань, де використано автором музичний матеріал для збагачення музично-слухового досвіду та розвитку художньо-естетичного смаку студентів, а саме: варіації і транскрипції композиторів-класиків; стилізації та сучасні обробки музичної класики; обробки народних пісень. До того ж, студентам запропоновано використати різні музичні комп'ютерні програми для створення стерео-акустичних матриць, мікшування та обробки звуку, такі як Cubase, FL Studio, або музичними нотаторами (Sibelius, Finale). За допомогою цих матриць студентами здійснювався запис поліфонічних музичних творів в імітаційному викладі у різний спосіб, наприклад, запис голосів поліфонічного твору різними тембрами та в різних акустичних каналах, запис голосів одним тембром у різних акустичних каналах та природне, не розташоване за каналами звучання музичного твору. Також за допомогою комп'ютерної програми Sibelius, яка окрім набір нот, прослуховування, озвучення нотного запису різними тембрами з електронної бази «семплів», уможлиблювала здійснення студентами панорамування звучання композиції. За допомогою програми Band - in - a box студенти мали змогу отримати запис композиції в певному стилі, дописати додаткові партії, додати свої інструменти, збагатити звучання і наблизити готовий продукт до максимального втілення свого уявного задуму. Зазначимо, що автор дисертації досить повно та послідовно висвітлив на сторінках дисертації та численних додатків всю дослідно-експериментальну роботу з навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню в процесі фахової підготовки. Виявлено позитивну динаміку формування вмінь студентів здійснювати мультимедійне аранжування в експериментальній групі, що представлено у контрольних зрізах. Це свідчить про проведення статистичного аналізу отриманих результатів.

Вважаємо, що виконане дисертаційне дослідження вирізняється логічною структурою, має новизну, теоретичне й практичне значення. На основі чітко визначеного сучасного наукового апарату автором розроблено теоретичні засади

обраної проблеми, висвітлено методичні орієнтири щодо розробки авторської методики, викладено результати проведеної апробації представленої методики.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Степанова Володимира Андрійовича, все ж таки висловлю деякі **зауваження та побажання:**

1. Під час розгляду таких понять як «аранжування», «інтерпретація», «мультимедійне аранжування» бажано було б розглянути їх сутність крізь призму застосування вчителем музики у музично-педагогічній діяльності з учнями загальноосвітньої школи.

2. У першому розділі дисертаційного дослідження до рисунку 1.1. «Структурні складові навчання студентів мультимедійного аранжування» включено музично-творчу діяльність. Саме тому до поданих понять бажано включити й розгляд поняття «креативність» у аранжуванні музичних творів.

3. Вважаємо за необхідне здійснити ширше розкриття умови формування позитивної мотивації до творчої самореалізації з урахуванням можливостей інструментарію музичних комп'ютерних програм.

4. Представлена авторська методика спрямована до використання студентами набутих знань і вмінь щодо здійснення мультимедійного аранжування для музично-педагогічної діяльності з учнями 5-7 класів загальноосвітньої школи. Вважаємо, що варто було б розкрити те, за якими критеріями здійснювався відбір музичних творів у якості музичного матеріалу для навчальних завдань.

Висловлені зауваження та побажання є частковими і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження. Матеріали дисертації достатньо висвітлені у фахових та науково-методичних виданнях. Основний зміст дисертації досить повно відбитий в авторефераті. Наукові ідеї дисертанта пройшли достатню як теоретичну, так і практичну апробацію.

Підводячи підсумок, слід визнати, що дисертація Степанова Володимира Андрійовича «Методика навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню в процесі фахової підготовки», є завершеним і самостійним

дослідженням важливої педагогічної проблематики і відкриває нові перспективи її розробки. Оформлення дослідження відповідає стандартним вимогам «Порядку присудження наукового ступеня та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року за № 567 щодо кандидатських дисертацій. Автор дисертації – **Степанов Володимир Андрійович** заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання.

Кандидат педагогічних наук,
кафедри методики музичного
виховання, співу та хорового диригування
Криворізького державного педагогічного
університету

А. В. Бондаренко

